

Prof.dr Nedžad Bašić, redovni profesor, naučni savjetnik Evropskog defendologija centra, Banja Luka

BALKANSKI KAFE U KIJEVU (XIX)

“Prvi čin budućnosti je poravnanje računa s prošlošću ” (Simona de Bovoar)

U žustroj, povremeno i teško razumljivoj debati u Balkanskom kafeu u Kijevu jedni bi da „žudnju i moć“ crkve i vladara učine reinkarnacijom stoljećnog nacionalnog identiteta, kulture, tradicije i vjere, što vladanje slobodnom voljom homo sapiensa čini nužnim i korisnim za taj „zasebni svijet“ koji je u stvaranju. Drugi bi pak da kroz „žudnju i moć“ crkve i vladara, razotkriju prevaru i prijetnju slobodi homo sapiensa i da to učine „pobunom“ protiv vladara i crkve koji bi da čovjeka učine slabim i vječito zarobljenim u njihovoj „žudnji i moći“ i da njegov zločin ostane nekažnjen i opravdan. I na jednoj i na drugoj strani stvara se mržnja koja ujedinjuje i koja stvara strah i kod jednih i kod drugih. I tu nastaje potreba za dvostrukom pobunom homo sapiensa. S jedne strane nužna je pobuna protiv zločina, pobuna protiv prijetnje novim zločinima i pobuna da se zločin opravda i učini nekažnjenim. S druge strane da bi se ta pobuna mogla ostvariti potrebna je nova „pobuna“, pobuna unutar samog zločina. Nedostatak te nove „unutarnje pobune“ najčešće vodi stvaranju „otuđene perspektive“ zločina u kojoj homo sapiens ne shvata da svijet više ne počiva na odnosu pobjednik-pobeđeni već jedino i isključivo na novom vrednovanju ljudskih vrednosti koje su određene datim istorijskim trenutkom, a ne nedefiniranom apstrakcijom „zasebnog svijeta“ u ime kojeg je zločin počinjen. Kako svaka pobuna ima značenje moralnog čina, zatvaranje prostora za kreiranje „unutarnje pobune“ unutar zločina, čini glavnu moralnu smetnju i prepreku za suočavanja straha, stida i kazne zbog počinjenog zločina, bez čega i nema pobune unutar zločina, i bez čega nema kraja zločinu homo sapiensa. Čovjek koji je povučen iz realnog sveta i koji ostane unutar sklerotičnih vizija njegovog „zasebnog svijeta“ nema ni prostora ni mogućnost autentičnog razmišljanja i nije sposoban prepoznati svoj stid i sopstveni strah od kazne za počinjeni zločin i brzo postaje sposoban za novu mržnju i nove zločine. Kako pobuna unutar zločina otkriva mnogo veću štetu zločina prema „zasebnom svijetu“ (naciji) u ime kojeg je zločin počinjen, od one koja je pričinjena drugom, to „žudnju i moć“ crkve i vladara da upravljaju slobodnom voljom homo sapiensa čini lomljivom i iracionalnom, što otvara nove

prostore i mogućnosti za autentično razmišljanje homo sapijensa da bi bilo oslobođeno nedefiniranih i iracionalnih legendi i apstrakcija nacionalnih mitova „zasebnog svijeta“. Sada „žudnja i moć“ crkve i vladara da se zločin homo sapijensa učini slavnim i neodgovornim biva ugrožen pobunom samog homo sapijensa protiv te „žudnje i moći“. Ta pobuna unutar zločina protiv „žudnje i moći“ crkve i vladara da učine zločin homo sapijensa slavnim i nepobjedivim uspostavlja novi odnos između „pobune i slobode“, što mijenja i samu prirodu odnosa između crkve i vladara. Ta nova priroda odnosa između „pobune i slobode“ i novi odnos između vladara i crkve, uspostavlja nove društvene odnose u kojima se „vjerski identitet zločina“ neće moći pravdati vjerskom prirodom identiteta žrtve u čemu se nalazi opravdanje za učinjeni zločin iz strasti „žudnje i moći“. Tada zločin neće moći svoju krivnju objektivizirati etničkim, vjerskim ili nacionalnim svojstvima žrtve i time superiorno preuzimati kontrolu nad slobodom homo sapijensa. Time „uzvišeni zločin“ prestaje biti djelom „etničkog identiteta“ koji definira „zločin kao nužnost“, sa čime „etnički zločin“ postaje inspiracija „univerzalnog zločina“, šutnje i pokornosti homo sapijensa prema crkvi i vladaru. Nova priroda odnosa između „pobune i slobode“ sužava prostor za etničku, vjersku i kulturnu identifikaciju „zločina“ i „žrtve“ u kojoj se gradi delikatan odnos između „mržnje i zločina“ s jedne strane i „pobune i slobode“ s druge strane. Na taj način mijenja se struktura društvenih odnosa u kojima homo sapijens dobija širi prostor autentičnog razmišljanja sa čime se otvaraju novi horizonti njegove slobode. Od toga koliko će homo sapijens shvatiti i razumeti ovu dvostruku prirodu „pobune“ protiv zločina zavisit će i odnos između kralja (vladara), boga (crkve) i čovjeka što izaziva potrebu za stalnim traganjima i novim razumevanjima puteva „pobune“. Otvaranje prostora za pobunu unutar samog zločina u Balkanskom kafeu u Kijevu moglo bi značiti definitivno oslobađanja homo sapijensa iz vječitih okova „žudnje i moći“ crkve i vladara, što bi vodilo i prekidanju besmislenog ubijanja na toj božanskoj rijeci Dnjepr. I ne samo tamo. **Zločin je zločin prećutati...**